

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง “การสืบทอดอาชีพชาวนาในพื้นที่ ตำบลบางภาษี อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์การสืบทอดอาชีพชาวนาของลูกหลานชาวนาในพื้นที่ รวมถึงปัจจัยและเหตุผลที่มีต่อการตัดสินใจสืบทอดอาชีพชาวนา โดยใช้แนวคิดและทฤษฎีกระบวนการการขัดเกลาทางสังคม การตัดสินใจเลือกอาชีพ และการวิเคราะห์ลักษณะและองค์ประกอบของบุคคลเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา ในลักษณะของการวิจัยเชิงสำรวจ จำนวน 40 ตัวอย่างโดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการศึกษา และศึกษาเฉพาะกรณี 2 กรณี

ผลการศึกษาพบว่า สถานการณ์การสืบทอดอาชีพชาวนาของลูกหลานชาวนาในพื้นที่ ตำบลบางภาษี อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ที่มีกำลังศึกษาหรือจบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นไปส่วนใหญ่เลือกที่จะสืบทอดอาชีพการทำนาต่อจากบิดามารดาของตน จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เลือกสืบทอดอาชีพชาวนาส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 25 ปีขึ้นไป มีการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ปัจจัยและเหตุผลในการตัดสินใจเลือกสืบทอดอาชีพชาวนานั้น พบว่า มีปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสืบทอดอาชีพดังกล่าวหลายประการ เช่น ปัจจัยเรื่องการถือครองที่ดิน การมีที่ดินเป็นของตนเอง การเลี้ยงดู/ความคุ้นเคย ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการทำนา ความรู้สึกเป็นอิสระในการทำงานที่มีความยืดหยุ่น และมีเวลาเพียงพอที่สามารถที่จะทำกิจกรรมหรือประกอบอาชีพเสริมอื่น ๆ ความรู้สึกมั่นคงในอาชีพและมีความเห็นว่าอาชีพชาวนาเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญของครอบครัว รวมถึงตระหนักเห็นว่าอาชีพชาวนาเป็นอาชีพของบรรพบุรุษจึงจำเป็นต้องสืบทอดอาชีพต่อจากบิดามารดา ในขณะที่เดียวกันได้ศึกษาเพิ่มเติมถึงเหตุผลที่คนบางกลุ่มไม่เลือกสืบทอดอาชีพชาวนาพบว่า เหตุผลที่มีต่อการตัดสินใจไม่เลือกสืบทอดอาชีพชาวนามากกว่าที่สุด คือ ความไม่ถนัดและไม่คุ้นเคยกับอาชีพการทำนา รวมถึงมีความรู้สึกว่าการทำนาเป็นอาชีพที่ลำบาก ได้รับผลตอบแทนไม่คุ้มค่า และไม่มียี่สิบเป็นของตนเองตามลำดับ

ท้ายที่สุดนี้ผู้ศึกษาได้เสนอแนะแนวทาง เพื่อส่งเสริมให้บิดามารดาของลูกหลานชาวนาได้ตระหนักเห็นความสำคัญของการปลูกฝังการมีส่วนร่วม การสร้างความคุ้นเคย การขัดเกลาทางสังคมและบำเหน็จของสถาบันครอบครัวที่เป็นพลังสำคัญของการสร้างชาวนารุ่นใหม่ การพัฒนาศักยภาพของชาวนา รวมถึงการเปิดโอกาสและสร้างเวทีในการเรียนรู้ให้บุคคลภายนอก

ที่มีความสนใจได้มีโอกาสเข้ามาศึกษาเรียนรู้ แลกเปลี่ยนเพื่อให้การทำนา อาชีพชาวนายังคงอยู่ต่อไปในสังคมไทย